

Jakub Sosin

Myślenicka Agencja Rozwoju Gospodarczego

Wsparcie przedsiębiorczości w ramach ZPORR – na przykładzie projektu „Na swoim”, zrealizowanego przez Myślenicką Agencję Rozwoju Gospodarczego

ZPORR dla przedsiębiorców w Małopolsce

Wsparcie przedsiębiorczości w Polsce jest realizowane w ramach kilku programów i na kilku poziomach. Jednym z nich jest wspieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych poprzez udzielanie wsparcia szkoleniowego, doradczego oraz finansowego osobom, które po raz pierwszy decydują się na zarejestrowanie działalności gospodarczej.

W woj. małopolskim takie działania były realizowane w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006 (ZPORR), Priorytet 2 „Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach”, Działanie 2.5 „Promocja przedsiębiorczości”, a projekty w tym zakresie dofinansowywały: Europejski Fundusz Społeczny i budżet państwa. Wsparcie pochodzi z okresu budżetowania 2004–2006. Oznacza to, że zgodnie z zasadą n+2 stosowaną w budżetach Unii Europejskiej, realizacja działań musi być zakończona i rozliczona najpóźniej dwa lata po zakończeniu okresu budżetowania, w tym wypadku do końca 2008 r. W praktyce ostatni konkurs w woj. małopolskim wyznaczył koniec działań w projektach na 31 marca 2008 r., pozostawiając ostatnie 3 kwartały na rozliczenia, których muszą dokonać instytucje wdrażające i budżet państwa.

Celami działań w Małopolsce były: stworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu samodzielnej aktywności gospodarczej oraz wzrost zatrudnienia. Bezpośredni cel działań określono w Uzupełnieniu ZPORR jako „aktywne przeciwdziałanie bezrobociu poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw działających poza przemysłami tradycyjnymi oraz zapewnienie nowo powstałym mikroprzedsiębiorstw pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia”. Za przemysły tradycyjne uznano: górnictwo, hutnictwo, przemysł stoczniowy, chemiczny i zbrojeniowy. Wsparcie miało zapewnić osobom, które mają zamiar rozpocząć własną działalność gospodarczą, bezpośrednią i kompleksową pomoc w pokonywaniu barier utrudniających rozpoczęcie działalności. Miało być zrealizowane przez:

- świadczenie usług doradczych i szkoleniowych wspierających zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej;
- rozpowszechnianie dobrych praktyk i metod rozwoju w tym zakresie;
- przekazywanie pomocy finansowej w formie finansowego wsparcia pomostowego oraz jednorazowej dotacji inwestycyjnej.

Wdrażanie działania 2.5 ZPORR w Małopolsce

Na dofinansowanie realizacji projektów w zakresie promocji przedsiębiorczości w okresie budżetowania 2004–2006 przeznaczono w Małopolsce 19 557 050 zł, w tym 14 667 791 zł z Europejskiego Funduszu Społecznego, a 4889 259 zł – z budżetu państwa. Instytucją wdrażającą

działanie był Departament Gospodarki i Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, który ogłosił 3 zamknięte konkursy na dofinansowanie projektów, kolejno w latach: 2004, 2005 i 2006. W odpowiedzi na konkursy złożono 98 projektów, z których dofinansowanie na realizację otrzymało 26, złożonych przez 21 instytucji. W konkursach Myślenicka Agencja Rozwoju Gospodarczego złożyła 2 projekty. Obydwa otrzymały dofinansowanie: projekt „Na swoim” – na kwotę 469 276 zł, a projekt „Zostań swoim własnym szefem” – na kwotę 575 960 zł.

Charakterystyka działań w projekcie „Na swoim”

Zgodnie z wytycznymi określonymi przez instytucję wdrażającą, każdy uczestnik projektu, po spełnieniu określonych warunków, miał szansę na otrzymanie wsparcia szkoleniowo-doradczego, polegającego na bezpłatnych szkoleniach w zakresie przedsiębiorczości i zarządzania firmą, do bezpłatnego doradztwa pomagającego stworzyć biznesplan dla planowanej działalności, do finansowego wsparcia pomostowego w wysokości 700 zł miesięcznie przez 6 miesięcy, z możliwością przedłużenia o kolejne 6 miesięcy, oraz do jednorazowego wparcia inwestycyjnego w kwocie do 23 947 zł.

W projekcie „Na swoim” założono, że na skutek akcji informacyjno-promocyjnej zgłosi się 90 osób zainteresowanych szkoleniem i dofinansowaniem działalności. Następnie zostanie przeprowadzone wstępne postępowanie kwalifikacyjne, które wyłoni 60 uczestników projektu. Tak też przebiegała realizacja, z tym, że do pierwszej kwalifikacji zgłosiły się tylko 64 osoby.

W I etapie projektu uczestnicy zostali podzieleni na 3 grupy, w których odbyło się szkolenie z przedsiębiorczości, zakończone testem sprawdzającym predyspozycje do prowadzenia własnej firmy oraz poziom wiedzy nabytej w trakcie zajęć. Następnie uczestnicy skorzystali z pomocy doradców i sporządzili pierwsze wersje biznesplanów, które również zostały ocenione. Łączna ocena testu sprawdzającego wiadomości, testu predyspozycji przedsiębiorczych i pierwszej wersji biznesplanu pozwoliła sporządzić listę rankingową, na podstawie której 16 osób zostało zakwalifikowanych do II etapu projektu i po zarejestrowaniu działalności gospodarczej otrzymało wsparcie pomostowe na 6 miesięcy.

W II etapie zostały zrealizowane kolejne szkolenia, w zakresie zarządzania firmą, ale główny nacisk położono na indywidualne doradztwo biznesowe. Pozwoliło to uczestnikom projektu opracować pod nadzorem doradców dobre merytorycznie biznesplany, co zaowocowało przedłużeniem wsparcia pomostowego dla 15 osób o kolejne 6 miesięcy oraz przyznaniem 10 osobom dotacji inwestycyjnej. Co prawda w założeniach projektu dotację inwestycyjną miało otrzymać 8 osób, ale ponieważ nie wszyscy w pełni wykorzystali przysługujące im kwoty, oszczędności pozwoliły udzielić dofinansowania dodatkowej osobie.

Efekty projektu

W trakcie realizacji projektu instytucja wdrażająca przekazała realizatorom informację, że projekt „Na swoim” jest jednym z najlepiej realizowanych projektów w ramach tego działania w Małopolsce, i zaproponowała umieszczenie go jako przykładowego w katalogu dobrych praktyk. Zmobilizowało to realizatorów do bardziej wnikliwego przyjrzenia się efektom, co wykraczało nieco poza wskaźniki założone w projekcie. Przeanalizowano dokumenty realizacyjne projektu i przeprowadzono badanie telefoniczne, które pozwoliło na ustalenie, że w projekcie uzyskano następujące efekty:

1. 60 osób skorzystało ze wstępnego doradztwa kwalifikacyjnego, co pozwoliło im zweryfikować swój pogląd na sprawę prowadzenia działalności gospodarczej. Część z nich zrezygnowała z dalszego uczestnictwa w projekcie po pierwszych kilku zajęciach szkoleniowych.

2. 34 osoby ukończyły szkolenie w zakresie przedsiębiorczości (w I etapie projektu), a 32 przystąpiły do testu sprawdzającego nabyte wiadomości oraz predyspozycje do prowadzenia własnego przedsiębiorstwa.
3. 21 osób sporządziło pierwszy w życiu biznesplan i stanęło do konkursu o przyznanie wsparcia finansowego.
4. 16 osób zaprzestało działalności gospodarczej oraz uzyskało wsparcie pomostowe na 6 miesięcy, a 15 osobom przedłużono wsparcie o kolejne 6 miesięcy.
5. 10 osób uzyskało dotację inwestycyjną.

Wywiad telefoniczny pozwolił zauważyć efekty dodatkowe, których osiągnięcie nie było planowane:

1. Spośród uczestników projektu 9 osób rozpoczęło działalność gospodarczą mimo braku wsparcia finansowego.
2. Przedsiębiorstwa założone w trakcie trwania projektu przez jego uczestników zatrudniły 3 osoby na umowę o pracę.
3. W nowo powstałych firmach 7 osób uzyskało systematyczne zlecenia w formie umów cywilno-prawnych.

Łącznie z samozatrudnionymi przedsiębiorcami, na skutek realizacji projektu powstało łącznie 35 nowych miejsc pracy.

Zdefiniowane problemy i postawione tezy

Nie jest jeszcze możliwe porównanie efektów z rezultatami innych projektów, dotychczas nie sporządzono bowiem i nie opublikowano sprawozdań końcowych. Z informacji wynika jednak, że nie we wszystkich projektach udało się uzyskać tak dobre wyniki. W niektórych przypadkach znacznie większy odsetek uczestników rezygnował z uczestnictwa w projekcie, w innych trudno było znaleźć osobę, która zdecydowałaby się na zarejestrowanie działalności gospodarczej.

Mając na uwadze doświadczenia z realizacji projektu „Na swoim” oraz informacje dotyczące innych projektów w ramach tego samego działania, należy zastanowić się nad następującymi problemami.

- Od czego zależy efektywność w tego typu projektach?
Wiele przykładów dowodzi, że jednym z najważniejszych czynników, od których zależą efekty uzyskane w projekcie, jest dobrze przeprowadzona rekrutacja. W projekcie „Na swoim” informacja przekazywana w trakcie akcji promocyjnej była precyzyjna i szczegółowa. Skierowano ją m.in. do wójtów i burmistrzów gmin pow. myślenickiego, którzy wspomogli rekrutację, przekazując informację zainteresowanym osobom poprzez urzędy gmin. Wszyscy kandydaci, także ci, którzy dowiedzieli się o projekcie z ogłoszeń prasowych, mieli możliwość uzyskania dodatkowych informacji telefonicznie, kontaktując się z sekretariatem projektu. Spowodowało to, że na rozmowę kwalifikacyjną prowadzoną przez specjalistę – wysoko wykwalifikowanego doradcę zawodowego – przychodziły osoby, które już wstępnie rozważyły decyzję o podjęciu własnej działalności gospodarczej. Dało to możliwość zweryfikowania prawdziwych zamiarów i predyspozycji kandydatów. Na skutek takiego postępowania selekcja naturalna nastąpiła już przed odbyciem doradztwa kwalifikacyjnego, a w projekcie pojawiły się osoby mające konkretne pomysły na własny biznes.
- Co (lub kto) sprawia, że – mimo takich samych warunków – w jednych projektach uczestnicy rejestrują i prowadzą działalność gospodarczą nawet bez wsparcia finansowego, a w innych trudno znaleźć chętnych, nawet oferując dofinansowanie?

Decyzja o zarejestrowaniu działalności gospodarczej zależy w znacznym stopniu od tego, czy uczestnicy projektu mają możliwość zweryfikowania i dopracowania swoich pomysłów i planów. Kluczową kwestią są kwalifikacje i doświadczenie osób prowadzących szkolenie i doradców. W projekcie „Na swoim” zatrudniono osoby o bogatym doświadczeniu zarówno w zarządzaniu, jak i w prowadzeniu działalności gospodarczej. Dla osób planujących prowadzenie własnego przedsiębiorstwa bezpośredni kontakt z praktykami, którzy działalność gospodarczą prowadzili i mają własne doświadczenia, jest szczególnie cenny. Przekazywane przez nich uwagi są wiarygodne i pomagają doprowadzić pomysł do realnych kształtów.

- Jaki wpływ na uzyskiwane efekty ma sposób prowadzenia kwalifikacji wstępnych i tych w trakcie projektu?

Bardzo ważne jest konsultowanie pomysłów w gronie uczestników projektu. Aby to było możliwe, od początku powinny być sprecyzowane przejrzyste i znane uczestnikom reguły konkurencyjności o końcowy sukces. Opracowanie i precyzyjne przedstawienie uczestnikom projektu zasad kwalifikacji do kolejnych etapów już na samym początku stwarza atmosferę przejrzystości i wzajemnego zaufania uczestników do trenerów i do siebie nawzajem.

W dobrej atmosferze łatwiej jest przyjąć krytykę, często także rodzą się relacje towarzyskie i pierwsze kontakty biznesowe, uczestnicy pomagają sobie nawzajem, mimo że równocześnie ze sobą konkurują.

- Jak prowadzić szkolenia i doradztwo, aby przekładało się to na efekty?

Wydaje się, że to od profesjonalnej kadry trenersko-doradczej, potrafiącej wytworzyć odpowiednią atmosferę i jednocześnie udzielić profesjonalnych konsultacji, ostatecznie zależy, czy uczestnicy zdecydują się na rejestrację działalności gospodarczej. Odpowiedni dobór programu szkolenia, nacisk na praktyczne aspekty przekazywanej wiedzy oraz wskazówki praktyków, którzy mają doświadczenie w biznesie, w istotnym stopniu przyczyniają się do tego, że nawet ci, którzy nie otrzymali wsparcia finansowego, rejestrują działalność gospodarczą. Wynoszą bowiem z zajęć poczucie własnej wartości i poczucie realności własnych planów. Potrafią lepiej przyjąć ryzyko, gdy mają praktyczną wiedzę o tym, co ich czeka, uzyskaną od osób, które budzą ich zaufanie. W niektórych przypadkach świadomie rezygnują z pomocy publicznej, wybierając rozpoczęcie działalności w dogodniejszej dla nich formie prawnej lub w dogodniejszym czasie.

Podsumowanie

Wiele projektów w zakresie promocji przedsiębiorczości jeszcze się nie zakończyło, nie sposób więc kompleksowo przeanalizować ich efektów. Z tej samej przyczyny trudno wyciągać ostateczne wnioski i proponować rozwiązania. Opisane w niniejszym opracowaniu zjawiska, mimo że poparte uzyskanymi w projekcie „Na swoim” efektami, nie są reprezentatywne i nie mogą być wprost przekładane na działania w innych projektach. Wydaje się jednak, że należy przeprowadzić kompleksowe badania, których treścią byłaby analiza realizacji działań w tego typu projektach. Pozwoliłoby to na określenie czynników determinujących efektywność podejmowanych działań, by w przyszłości realizować je skuteczniej i efektywniej. Dostarczenie instytucjom wdrażającym wiedzę pozwalającej lepiej oceniać projekty w procedurach konkursowych pomogłoby wybierać projekty najlepsze, a instytucje ubiegające się o środki uzyskałyby możliwość wypracowania metod projektowania i realizacji działań pozwalających na osiągnięcie lepszych efektów i efektywniejsze wykorzystanie środków na te cele.

Materiały źródłowe

1. Ramowy Plan Realizacji Działania 2.5 ZPORR Promocja Przedsiębiorczości na rok 2004.
2. Ramowy Plan Realizacji Działania 2.5 ZPORR Promocja Przedsiębiorczości na rok 2005.
3. Ramowy Plan Realizacji Działania 2.5 ZPORR Promocja Przedsiębiorczości na rok 2006.
4. Lista projektów dofinansowanych w ramach Działania 2.5 ZPORR (konkurs nr 2.5/ML/1/04 i 2.5/ML/1/05).
5. Lista projektów dofinansowanych w ramach Działania 2.5 ZPORR (konkurs nr 2.5/ML/1/06).
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 25.08.2004 r. w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006, Dz.U. Nr 200 z 14.09.2004 r.
7. Ankiety ewaluacyjne i wywiady przeprowadzone w trakcie realizacji projektu „Na swoim”.
8. Badanie telefoniczne przeprowadzone po zakończeniu realizacji projektu.

**Support to the Enterprise within the Framework of ZPORR
on the Example of the Project “On My Own”
Realized by Myślenicka Agencja Rozwoju Gospodarczego
(Agency of Economic Development in Myślenice)**

Support to the enterprise in Poland is realized within the framework of some programmes and on a number of levels. One of them is support to the start of new micro enterprises through training and consultancy as well as transitional financial support and one-time investment grant for the people, who decide to register their own business for the first time. These activities were carried out between 2004 and 2006 within the framework of ZPORR (Integrated Operational Programme of Regional Development) and the projects financially supported by European Social Fund. Novice businessmen got the chance to gain practical knowledge of the ups and downs of self-employment and how to run their own business. During the workshop they had the possibility to verify, correct and put the finishing touches on their business ideas. And the best of them, after writing their professional business plans under the supervision of advisors, got the financial support of 700 PLN throughout the period of 12 months as well as a one-time investment grant of 20,000 PLN. The Agency of Economic Development in Myślenice is realizing two projects of this kind. One of them called “On my own” was recognized to be one of the best in Małopolska region and it will be popularized by the Małopolskie District Office as a promotion of good actions.